

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 5

31. siječnja 2008.

cijena 100 Ft

Foto: Branka Pavić-Blazetin

Veliko prelo u Baji

Komentar

Novonastale prilike na selu – opće zlo, ili su na pomolu promjene!?

Uz razne državne poticaje u Kádárovoy eri poljoprivredne zadruge su prosperirale. Izgrađene su nove stočne farme za svinje, posebno za krave muzare, tovljenje bikova, pokraj Drave vrtlarstvo, prerada i kiseljenje paprike, kupusa, krastavaca... Povrće je prerađeno u tvornicama konzervi, gdje su se prodavali proizvodi zadruga, došlo se i do radnog mjesta. Stasali su u lijepom broju i stručnjaci, oni koji su stekli znanje na višim poljoprivrednim školama ili na fakultetu u Gödöllőu. No, osim njih su i bivši seljaci unaprijeđeni u brigadire, s vremenom stekli iskustva i potrebno znanje kako bi uspješno vodili svoj specijalizirani resor za stočarstvo ili biljgojstvo. Na selu nerijetko nicali su i razni industrijski pogoni. Demokratske promjene devedesetih godina prošlog stoljeća značile su: snači se u tada novonastalim prilikama. Neki ta vremena, s pravom, nazivaju mutnima. Informacije, zlata vrijede, pogotovu u kapitalističkim prilikama za koje smo glasovali, koje smo priželjkivali i ostvarili. Neki dan pomno sam pogledao popis onih koji su na raspisanom natječaju dobili potporu za unapređenje svojih gospodarstava, odnosno, za daljnji razvoj preustrojenoga kolektiva. Naši Hrvati iz južnih krajeva zemlje nisu ponudili nikakav svoj nacrt, recimo da žele izgraditi ribnjak, podići plantažu voća, sudjelovati u biljnoj mreži (proizvodi se ljekovito bilje), razviti seoski turizam s ponudom hrvatske gastronomije, ili pak ponovno se baviti povrtlarstvom, i sl. Šteta! Našim ljudima na selu stoga bi bilo potrebno, uz angažiranje stručnjaka, održati razna predavanja, pravovrijedne informacije im redovito dostavljati. Jednom riječju, biti s njima u stalnoj vezi. Naša zemaljska samouprava trebala bi i glede rečenoga pokazati primjer.

Đuro Franković

Isprika dr. Ivanu Išpanoviću

U tekstu pod naslovom *Portret dr. Ilije Išpanovića Duša u blatu* (HG, broj 3, od 17. siječnja ove godine, op. a.) i u naslovu i u tekstu krivo stoji ime likovnog umjetnika rodom iz Kačmara. Naravno, on je dr. Ivan Išpanović (kako se to vidi i na slici, op. a.), pa prema tome ispravno treba **Portret dr. Ivana Išpanovića Duša u blatu**. Autor razgovora se ispričava zbog nehotične pogreške i zamjene imena njegovim suseljaninom i prijateljem dr. Ilijom Išpanovićem, kako je i spomenuto u tekstu, kojemu se također ispričavam. Vjerujem da se to neće odraziti na njihovo, pa ni na naše prijateljstvo.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan”

Svi odbori Skupštine HDS-a (Odbor za odgoj i obrazovanje, Odbor za gospodarstvo, financije i nadzor, Odbor za mladež i šport, Odbor za pravna pitanja, Odbor za kulturu i vjerska pitanja) imali su zatvorenu sjednicu 26. veljače u Uredu HDS-a. Kako saznajemo, na dnevnom redu svih bile su tri točke (Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave za

2008. godinu, Prihvaćanje Proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Prihvaćanje Proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2008. godinu) i njihova priprema za skupštinu koja će se održati 9. veljače. Manjinske su se političke strukture našle u nedoumici pred novim zakonskim odredbama o diferenciranoj potpori manjinskih samouprava. Očito mi je to pokazao i skup održan prošloga tjedna, organiziran sa strane Ureda javne uprave Baranjske županije, kojemu se odazvao velik broj manjinskih zastupnika kako bi saznali na koji način i pod kojim uvjetima doći do diferencirane potpore. Imaju vremena za razmišljanje do petka, 1. veljače.

Treba izbjegavati da mediji postanu glasonoše ekonomskog materijalizma i etičkog relativizma, ističe papa Benedikt XVI. u poruci za Svjetski dan medija. Mediji, piše Benedikt XVI, „nisu samo sredstvo za širenje ideja, nego mogu i moraju postati također oruđa u službi pravednijeg i solidarnijeg svijeta. Postoji,

međutim, opasnost da se oni pretvore u sustave kojima je cilj podvrgnuti čovjeka logikama što ih nameću prevladavajući trenutačni interesi, upozorava Papa, te dodaje kako je to slučaj s komunikacijom koja se upotrebljava u ideološke svrhe. Pod izlikom da predstavljaju stvarnost, teži se opravdati i nametati iskrivljene obrasce osobnog, obiteljskog i društvenog života. Nužno je da

društvene komunikacije ljubomorno brane osobu i potpuno poštuju njezino dostojanstvo. Čovjek žudi za istinom i traži istinu. Papa izražava želju da uvijek bude odvažnih djelatnika u komunikaciji koji će biti stvarni svjedoci istine i koji će znati u svjetlu vjere tumačiti pitanja s kojima je društvo danas suočeno.

Prošloga su vikenda održana dva velika bala, sambotelski i bajski. Bajski je, bar po odazivu političke elite Hrvata u Mađarskoj i hrvatskoga diplomatskog zbora, bio uspješniji. Komunikacija je dvosmjerna ulica, samo onda nema zastoja i čekanja ako se promet odvija u obadva smjera uz poštivanje svih pravila koje propisuju znakovi i simboli. Kada se oni počinju tumačiti iz vlastitog ugla gledanja i staje se golemim autom na zabranjeno mjesto za parkiranje, komunikacija tek postaje sredstvo manipulacije u vlastitu korist i zlouporabe posjedovanja i tumačenja informacija kojima je potrebna javnost nepohodna kako bi se promet odvijao bez zastoja.

Branka Pavić-Blažetin

Na natječaju UNICEF-a i tjednika *Nók Lapja* između dvjesto prijavljenih bili su i tamburaši petrovoselske osnovne škole. „Tanke žice” dospjele su finale zajedno s još šestero prijavljenih sastava, te su 22. siječnja u budimpeštanskoj „Opereti” preuzeli nagradu vrijednu 500 tisuća forinti

Aktualno

Sastanak predsjednika i zastupnika lokalnih hrvatskih samouprava grada Budimpešte, Peštanske županije i regije SHM-a

Na poziv predsjednice Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anice Petreš-Németh, upućen predsjednicima i zastupnicima mjesnih samouprava glavnoga grada, hrvatskih samouprava Peštanske županije i regije Saveza Hrvata u Mađarskoj, 16. siječnja 2008. u budimpeštanskom središtu Hrvatske državne samouprave, s početkom u 16.30 sati, došlo je do sadržajnog i informativnog sastanka, na koji su se odazvali odgovorni predstavnici svih mjesnih samouprava u Budimpešti, pa čak i iz Erčina.

Nakon pozdravnih riječi predsjednice, posebno je pozdravljen izlagač glavne točke dnevnoga reda Martin Išpanović, Vladin hrvatski savjetnik pri Uredu premijera za nacionalne i etničke manjine. Također pozdravljajući nazočne i zahvalivši na pozivu, Martin Išpanović predstavio je svoju novu suradnicu, Vladinu stipendisticu Ljubicu Peizenhoffer, rođenu u Nardi.

Da bi za sve nazočne što jasnija bila donesena nova Vladina uredba prema kojoj će se uvesti određena diferencijacija u promjenama dosadašnjih potpora glede financiranja mjesnih i područnih manjinskih samouprava, svoje predavanje je održao na mađarskom jeziku.

Kako je u uvodu rečeno, već godinama se u manjinske javnom životu govorilo o tome da bi trebalo uvesti nekakvo diferenciranje među manjinskim samoupravama. Naime, ustanovljeno je da manjinske djelatnosti ne teku po istovjetnim razinama. Svakome je poznata činjenica da ima takvih samouprava koje su na zadnjim izborima postigle više stotina glasova (Petrovo Selo), a zna se i za takve koje u zastupaju i manje zajednice, pa čak i za takve gdje zapravo i ne postoje nikakve manjinske zajednice. Dakle, pitanje o razlikovanju davnajni je problem koji je sa strane tadašnjega Ureda za nacionalne i etničke manjine upućen svim državnim samoupravama o diferencijaciji, na koje je i s naše, hrvatske strane odgovor bio da se ne znaju uvesti nikakva razlikovanja. Dakle, u prošlih desetak godina nitko zapravo nije znao dati prikladan odgovor na čemu da se temelji ta diferencijacija.

Sada je sa strane Vladinih uredbi, pod brojem 375/2007 i 375/2007 donesenim 23. prosinca izrečeno da se od 1. siječnja 2008. uvedu promjene u financiranju mjesnih i područnih manjinskih samouprava. Naime, svaka će samouprava za svoju opću djelatnost dobiti državnu potporu od 75%, dakle, samouprave ne trebaju posebno ići na bilo kakve natječaje, što znači da će se naznačena potpora preuputiti u dvije rate, 15. veljače i 15. kolovoza. Zapravo što bi to značilo u novcu?

Poznato je da proračun za manjinske samouprave u 2008. godini ukupno iznosi 1,545.900 forinti, što je sa 15-16%, 200-ak milijuna forinti više od lanjskoga. Dakle, tih 75% ukupno iznose 1,168.425 forinti, što za svaku samoupravu godišnje znači 55-560 tisuća forinti. U pogledu tzv. diferencirane potpore namijenjene za izvršavanje zadataka, u novčanom pogledu iznosi 389.000 forinti dakle, za svaku samoupravu mogućnost na dodatnu svotu godišnje oko 185 tisuća forinti. Ta bi se potpora upućivala također u dvije jednake rate, 15. svibnja, odnosno 15. kolovoza. Govoreći o općim uredbama za potpore i propise, o potražnjama potpore te propise na dodatne potpore, izlagač je prešao na pojašnjavanje pravilnog popunjavanja priloženog 1. i 2. obrasca za potporu na temelju detaljne upute.

Zahvalivši izlagaču na korisnim informacijama, predsjednica Anica Petreš-Németh prešla je na drugu točku dnevnoga reda koja je usko povezana s usklađivanjem godišnjih programa Hrvatske samouprave grada Budimpešte i ostalih okružnih samouprava. Znači, u ovogodišnjem planu rada glavnogradske samouprave dominirat će ove priredbe: 20. siječnja, u povodu 120. obljetnice smrti Ivana Antunovića sveta misa u budimpeštanskoj crkvi Sv. Mihovila, nakon koje održano predavanje dr. Dinka Šokčevića; 26. siječnja, u suorganizaciji Hrvatske samouprave V. okruga i uz potporu drugih okružnih samouprava, priređuje se Hrvatska kulturna večer odnosno, balska zabava u Palači „Duna“; predviđeni skup hrvatskih i mađarskih poduzetnika 21. veljače se odgađa na drugi termin koji se predviđa za mjesec ožujak ili travanj; 1. ožujka gostovanje Hrvatskog kazališta u Budimpešti; 13. ožujka predavanje dr. Dinka Šokčevića o povijesti Hrvatske; 14. travnja u HOŠIG-ovu

klubu, zajedno s peštanskom regijom Saveza Hrvata u Mađarskoj, projektiranje filma; 19. travnja, zajedno s Hrvatskom manjinskom samoupravom IX. okruga, Festival tamburaških orkestrara; 31. svibnja i 1. lipnja, zajedno s hrvatskom samoupravom X. okruga, na Majdanu te hrvatskom samoupravom XI. okruga Novog Budima, Omladinski susret, odnosno tradicionalni Zemaljski malonogometni turnir „Stipan Pančić“; od 26. srpnja do 2. kolovoza, uz podršku ostalih hrvatskih okružnih samouprava i Peštanske regije putovanje u Lijepu našu; 7. listopada u HOŠIG-ovu klubu, uz pozivanje predavača, upoznavanje hrvatske kulturne baštine; 13-14. studenoga Znanstvena konferencija u povodu 140. obljetnice Hrvatsko-mađarske nagodbe – suorganizatori hrvatske samouprave II. i XIV. okruga; tijekom studenoga, uz poziv predavača, upoznavanje hrvatske kulturne baštine; 6. prosinca prigodna svečanost povodom Dana Sv. Nikole; 7. prosinca Javna tribina i priprema za božićne blagdane, odnosno uručivanje Nagrada „Matija Petar Katančić“ i „Ivan Antunović“.

Osim navedenih, u planu je pokretanje godišnjaka, posebnog časopisa za budimpeštanske Hrvate, koji bi izlazio godišnje dva puta. Od rujna svaka mjeseca održavat će se sveta misa na hrvatskom jeziku u crkvi Sv. Mihovila. Uz poziv gostiju iz Hrvatske, u četiri navrata, priredit će se koncerti vezani uz misna slavlja. Predviđa se organiziranje amaterske dramske sekcije u Budimpešti. U planu je izdavanje materijala Hrvatske međunarodne etnografske znanstvene konferencije, održane 2006. godine u Budimpešti, te podržavanje drugih hrvatskih izdanja u Mađarskoj. Radi usklađivanja programa, od svih glavnogradske samouprave zatraženo je dostavljanje radnih planova za tekuću godinu.

m. d.

BUDIMPEŠTA – U sklopu parlamentarne proslave Dana mađarske kulture predsjednika Parlamenta Katalin Szili naglasila je važnost kulture kao izričaja istine koja spaja sve one koji pripadaju jednom narodu. Proslavi su nazočili predstavnici kulturne elite. Kako saznajemo, na svečanosti su pribivali i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i koreograf Antun Kričković. Szili je dalje naglasila kako je 2008. godina u znaku renesanse, kulturnog dijaloga i Biblije. Prilika je to i za mađarsku kulturu i njezino predstavljanje svijetu. Dan mađarske kulture slavi se od 22. siječnja 1989. godine kao dan sjećanja, kako kažu dokumenti, kada je 1823. godine na ovaj dan Ferenc Kőlcsey završio mađarsku Himnu.

PEČUH – U tom gradu živi velik broj pripadnika manjina, među njima i Hrvati koji imaju svoju samoupravu. O svima njima, manjinskim samoupravama, koordinativnu ulogu vodi i brine se takozvani Manjinski savjet u kojem sjede predstavnici (predsjednici) svih manjinskih samouprava u gradu, a predsjedava mu János Kablár. Na nedavno održanoj sjednici 21. siječnja zaključeno je kako će manjinske samouprave sudjelovati u programima „Pečuh kulturna prijestolnica Europe“. Po zamislima 2010. godine Društvo Mađarsko-poljskog prijateljstva održat će svoj dan u Mađarskoj, u sklopu čega i u Pečuhu. Rusini će 2009. ili 2010. organizirati međunarodni susret Rusina u Pečuhu obogaćujući na taj način kulturni život toga grada, donosi mađarski tisak

MIŠLJEN – U restoranu Két Szekér 9. veljače priređuje se Bošnjački bal. Goste bala zabavljat će Orkestar Veseli Udvarci iz Udvara, a specijalni gosti bala bit će braća Bajići.

BREME – U tamošnjoj osnovnoj školi šezdesetak učenika pohađa nastavu hrvatskoga materinskog jezika, a o njima se brine nastavnica Ana Balaž. Ona ne samo da predaje hrvatski nego se brine i o izvannastavnim aktivnostima djece, pa tako djelatno radi i u kružoku plesa što ga pohađa velik broj bremenske, a i kašadske djece. Naime, u Kašadu nema škole, pa djeca pohađaju bremensku školu gdje već desetljećima pohađaju i nastavu hrvatskoga materinskog jezika. Dana 26. veljače u bremenskoj osnovnoj školi održan je Narodnosni dan na kojem i u sklopu kojega nastupili su mali plesači s dvije hrvatske koreografije; jednu je uvježbala Ana Balaž, a drugu Zorica Gavalier, predsjednica kašadske Hrvatske samouprave i donaćelnica sela Kašada.

U službi slušateljstva

Dana 12. siječnja 1953. godine na Radiopostaji Pečuh, regionalnoj postaji Mađarskog radija, uz emisiju na mađarskom jeziku pokrenut je i program za južnoslavensku nacionalnu manjinu. Otada se čuje radijski signal na hrvatskom jeziku u domovima Hrvata u Mađarskoj. Radijski festival ili U proteklih pedeset i pet godina u službi slušateljstva bio je naslov svečanog obilježavanja 55. godine postojanja hrvatskih emisija na Radiju Pečuhu, za Hrvate u Mađarskoj. Danas Hrvati u Mađarskoj imaju dvosatnu zemaljsku emisiju na hrvatskom jeziku koja se emitira i stvara u Regionalnom studiju Mađarskog radija u Pečuhu, a čuje se svakoga dana od 8.00 do 10.00 na srednjem valu putem satelita, (MR4; 873; 1188), na kojem su danas sve manjinske emisije u Mađarskoj.

Listajući po dokumentima, papirima, bilježimo imena onih koji su u proteklih 55 godina uređivali, vodili emisije na hrvatskom jeziku: *Anka Poljak, Marija Fekete, Stipan Filaković, Branko Filaković, Stanko Kolar, Katica Klaić, Đuro Franković, Antun Kričković, Ivo Bošnjak, Milica Pavlov, Edina Piroš, Marijana Balatinac, Tibor Végh*, a danas isto rade *Milica Klaić-Taradija, Tomo Fűri* i *Andrija Pavleković*, koji je i voditelj Hrvatske redakcije pri Mađarskom radiju.

Za svaku je pohvalu poticaj jedne mjesne civilne udruge, Matice hrvatske Pečuh, koja se prihvatila obilježavanja 55 godina radijskih emisija za Hrvate u Mađarskoj. Premda su te emisije nastajale u Pečuhu, iako su u njima radili uglavnom ljudi koji su i živjeli u hrvatskim južnim krajevima, one su bile i ostale jedine emisije na javnom radiju koje jamči i financira mađarska država i Vlada, čiji je zadatak, između ostalih, udovoljavanje potrebe za informiranjem svih Hrvata u Mađarskoj.

Dana 14. siječnja okupili smo se u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa u pomalo obiteljskoj atmosferi kako bismo proslavili za Hrvate u Mađarskoj bitan jubilej. Izložbu Radijske svakodnevnice, stara pisma, dokumenti, novinski zapisi, fotografije, aparati, radijska izdanja, ploče otvorila je tajnica Matice hrvatske Pečuh Marija Bošnjak. Ona je biranim riječima dočarala duboku vezanost baranjskog čovjeka i slušatelja uz emisije koje su tijekom proteklih 55 godina emitirane iz pečuskog studija.

Potom je slijedila prigodna konferencija s izlaganjima koja su se doticala radija i rada na njemu, jezika radijskih emisija, te općenito hrvatskih medija u Mađarskoj. Dr. Ernest Barić govorio je o hrvatskom jeziku u emisijama Mađarskog radija, dr. Ivica Đurok o stanju i položaju hrvatskih medija u Mađarskoj s gledišta provedenih socioloških spoznaja, Stipan Filaković o počecima rada na Radiju i o hrvatskim emisijama, Mišo Hepp o Hrvatskoj državnoj samoupravi i njezinoj nazočnosti u radijskim emisijama, a Milica Klaić Taradija o tradicijskoj kulturi u radijskim emisijama.

Nakon konferencijskog dijela programa slijedilo je svečani program u kojem su sudjelovali glumci Hrvatskoga kazališta s izvedbom radijske igre koju je napisala

Milica Klaić-Taradija. Nastupio je zbor učenica Hrvatske škole Miroslava Krležu pod ravnanjem Marte Rohonci. Nastupio je i Orkestar Baranja. Bila je ovo prilika da se najstarijim živim suradnicima hrvatskih emisija uruče spomenice, što je učinila predsjednica Matice hrvatske Pečuh Milica Klaić-Taradija uz pomoć predsjednika Hrvatske samouprave grada Pečuha Ivica Đuroka. Spomenice su dobili: *Stipan Filaković, Stanko Kolar* i *Đuro Franković*. Nakon svečanog programa slijedilo je druženje. Pečuškoj proslavi sudjelovali su i predstavnici Matice hrvatske Osijek, predsjednik Ivica Vuletić, dopredsjednik Zvonimir Ivković i tajnik Josip Cvenić, te djelatnici Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu na čelu s konzulom gerantom Vesnom Njikoš Pečkaj.

Milica Klaić-Taradija: Južnoslavenska emisija na Radiju Pečuhu emitira se od 1953. godine, a nastala je s prvenstvenim ciljem da se «poručuje» Jugoslaviji. Onodobno su se emisije od prve do zadnje riječi prevodile i obvezatno puštale s vrpce. U početku se program mogao pratiti samo u Baranji, Bačkoj i Podravini. Od 1986. iste emisije emitirane su i na Bartók UKV programu MR, i tako postale zemaljske, najprije tjedno dva, kasnije šest puta. Godine 1990. osim polusatnih zemaljsko-regionalnih emisija pokrenute su i jednosatne glazbene regionalne emisije. Nakon razdvajanja hrvatske i srpske redakcije, 1993. godine, hrvatske emisije na Radiopostaji Pečuh, regionalne i zemaljske, javljaju se dva puta dnevno. Od prošle godine hrvatske emisije su zemaljske i javljaju se svakoga dana od 8.00 do 10.00 sati na MR4.

Stipan Filaković: U sela se putovalo vlakom, autobusom, doduše, ni autobus nije ulazio u sva sela jer mnoga nisu imala tvrdnu cestu, kao npr. Starin. Vrlo često se putovalo konjskom zapregom. Ako je suradnik Radija putovao npr. u Pogan, sjeo je na vlak, putovao do Udvara, odande, noseći preteški magnetofon, pješačio je 4 kilometra do Pogana. Ako je imao sreće, tadašnji poganski učitelj Ivo Stanić svojim ga je motorom dovezao u grad.

Tomo Fűri: Mi se iz dana u dan borimo za svoje slušatelje i ima nas, kako vidimo, sve više i više...
bpb

Dugogodišnja jedina hrvatska oaza

55. obljetnica Radija Pečuha

vodom obilježavanja 50. obljetnice ove radio postaje pružila mi se prilika da ju osobno upoznam na proslavi suradnika Emisije na srpskom jeziku, naime, nakon demokratskih promjena, zahvaljujući i svojim skromnim naporima te učestalim zalaganjima i intervencijama, kao predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, došlo je do razdvajanja, razlučivanja nekih ključnih ustanova u Republici Mađarskoj, tako da od tih vremena uostalom imamo i posebne novine, radioemisije, dakako, i katedru u Pečuhu, odnosno samostalne televizijske programe, dabome, zahvaljujući zalaganju i u sprezi s nadležnim osobama danih ustanova – kada smo ono bili svi u dogovoru i za promjene, što je istovremeno značilo i sporazum s drugom stranom – rezultiralo je svojevrsno osamostaljenje.

Prvobitan cilj tadašnje mađarske Vlade vjerojatno je bio širiti svoju staljinističku-rakošijevsku propagandu na mađarskom, odnosno na hrvatskom (tada zvanom pod raznim nazivima) jeziku prema Titovoj Jugoslaviji, istovremeno hrvatskoj i srpskoj manjini u Mađarskoj na njihovim materinjskim jezicima – najprije u terminu od 20 minuta, poslije je emisija produžena na polusatnu – pružati informacije, priloge provjerenih i pouzdanih mađarskih novinara, čiji su se tekstovi prevodili, dakako, i sve ono što se čulo u emisiji, izuzev, naravno, glazbe, dabome doslovce, od riječi do riječi sve se slalo višim organima u Budimpešti. Radio Pečuha počeo je djelovati 12. siječnja 1948. godine, a danas se emisije emitiraju svakog dana od 8 do 10 sati prije podne.

Prvi suradnici bili su *Anka Poljak* – po-

Naravno, ovom svečanom prigodom valja se sjetiti onih prvih suradnika, zalagača i nositelja tih emisija za naše drage slušatelje s kojima su, a i sada, zaposleni novinari održavali i održavaju žive i dobre veze. Na čelu programa, kao marljiva urednica, našla se poslije *Marija Fekete-Hunjadi*, koju su slušatelji oslovljavali s „teta Marija”. Kao vrlo novinarka, javljala se poglavito iz naših južnih krajeva gdje je za brojno slušateljstvo bio pristupačan program, tj. postojala mogućnost za slušanje radioemisija. Teta Marija nikada nije gubila iz vida da oko sebe okupi prave reportere, uostalom profesora *Stipana Filakovića*, profesora *Stanka Kolara*, a nešto kasnije *Branka Filakovića*. Ova je ekipa, zapravo, tada bila jedina „hrvatska oaza” u Mađarskoj, da mi je slobodno reći, i

u Hrvatskoj, naime, ona je na visokoj razini usvojila, govorila, komentirala, raznodila i razveseljavala na hrvatskom jeziku svoje slušateljstvo.

Odlazila je u hrvatska i srpska sela te živo pratila sve što se zbiva u našim redovima. Ja sam se ovoj sjajnoj ekipi priključio 1972. godine, no već i prije, za vrijeme ljetnih ferija, snimao sam reportaže u podravskim naseljima, odnosno, pisao i slao priloge.

Đuro Franković

ČAKOVEC – Ugledao je svjetlo dana *Hrvatski kajkavski kalendar 2008* u uređivanju zaslužnoga profesora dr. Zvonimira Bartolića i uza zalaganje njegovih suradnika, pretežito iz Hrvatske. Ovo izdanje Matice hrvatske u Čakovcu, na 500 i nešto stranica, nudi zanimljive i korisne priloge poglavito vezane za prošlost i sadašnjost Međimurja. Urednik donosi prilog „U navečerje Male maše“, naslov je posuđen od komornika i dijaka Nikole Zrinskog Sigetskog, Ferenc Črnka, koji je preživio opsadu 1566. godine, na taj način prisjećajući se 500. obljetnice rođenja kapetana sigetske tvrđave, kada se odigrala najslavnija bitka u starijoj povijesti hrvatskog i mađarskog naroda. Urednik u raznim poglavljima donosi pažnje vrijedne priloge, uostalom takvi su i „I. Zriniana“, gdje je našla svoje mjesto i *Sibila*, knjiga gatalica Zrinskoga dvora u Čakovcu, napis o suradnji između Čakovca i Sigeta, Zrinski i Frankopani danas, stihovi. U „II. Obljetnice“ možemo upoznati pismo Majke Ane Julijane, grofice Drašković iz godine 1708, također doznati tko je bio Ignac Sentmartonji, rodom iz hrvatskog Sumartona u Pomurju (25. X. 1718), koji je svojedobno slovio kao poznat pisac gramatike hrvatsko-kajkavskoga književnog jezika, a nadati se da će naš marni načelnik Vlašić i seosko vodstvo u tom selu obljetnicu obilježiti i postaviti na zid crkve na dva jezika spomen-ploču zaslužnom našem Hrvat, astronomu, matematičaru koji se našao u službi misionara među Indijancima u Južnoj Americi. Naravno, ovom zgodom ne možemo u obliku vijesti više reći o tome vrijednom i pomno uređenom kalendaru, no među autorima naći će se i Đuro Franković iz Pečuha.

KAŠAD – Ove će godine na ulicama toga sela izostati pokladno veselje i lijepe maškare (buše). Trenutno se radi oko reorganizacije KUD-a Dola nakon što na njegovu čelu više nije dosadašnja voditeljica Rita Vorgić, izvijestila nas je predsjednica kašadske Hrvatske samouprave Zorica Gavalier. Okupljaju se nanovo plesači i djeca, a radit će se u jednoj velikoj skupini, vjerojatno uz pomoć gostiju koreografa koji će s njima uvježbati potrebne koreografije. Da poklade neće sasvim izostati, pobrinula se i ove godine Hrvatska samouprava. Tako se 2. veljače u seoskom domu kulture organizira besplatan Pokladni bal, a njegove goste zabavljat će poznati „Badelovi“ svirci Tomica Božanović i Ivo Pavković.

Uredba o diferenciranoj potpori iznenadila samouprave

Od nove godine dio sufinanciranja manjinskih samouprava odvijat će se diferencirano, tj. prema obavljanju zadataka. Od 100%-ne potpore 75% samouprave će automatski dobivati, a 25% će biti podijeljeno prema prikupljenim bodovima po određenim načelima.

Predsjednici manjinskih samouprava dobili su novi zadatak. Upitala sam neke od njih što misle o novom sustavu financiranja.

Jože Takač, član Odbora za pravna pitanja HDS-a i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Fičehazu: Promjenu sustava financiranja manjinskih samouprava još u prošlom mandatu inicirale su manjine, naime, smatrale su da manjine trebaju imati financiranje za svoje djelovanje, za svoje izvršene zadatke. No manjine su mislile da država iznad one osigurane potpore što je dosada bilo, diferencirano potpomaže vrlo aktivne samouprave. Svatko znada pojedine manjinske samouprave rade s nejednakim intenzitetom. Kada je to bilo inicirano, manjine su naznačile i neke od načela po kojima bi se potpora mogla diferencirati. Po svemu sudeći, to nije uvaženo, npr. govorilo se o broju manjinskog stanovništva u pojedinim naseljima, ili o broju priredaba koju organizira, je li manjina u danome mjestu starosjedilačka itd. Istaknuto je da diferenciranje bude iznad osnovnog financiranja. Nažalost, opet nije uzeto u obzir mišljenje okrugloga stola manjina.

S načelom diferenciranja ja bih se suglasio, ali ne na taj način.

Pogledamo li načela po kojima se dobije potpora, npr. sudjelovanje u donošenju odluka pri lokalnoj samoupravi, to se rijetko događa, naime, manjinska samouprava nema takva prava, ili iniciranje manjinskog jezika na javnim mjestima. Inicirati se može, ali svatko zna da rijetko kad se može ostvariti, nažalost, ni za to nisu osigurani uvjeti. Iniciranje regionalne suradnje? Mislim da sad bi to bio

zadatak županijske manjinske samouprave. No vrijeme će dokazati svoje hoće li uredba donijeti očekivane rezultate.

Marija Vargović, predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja HDS-a, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave u Kaniži: Moram reći da me je iznenadila ta uredba i ožalošćena sam zbog toga što je opet važnija administracija od stvarne aktivnosti. Ono što smo dosada deset godina radili, znaju u javnosti, hrvatski tjednik čak i županijske novine prate naše djelatnosti, pa sada se traže zapisnici u kojima je to napisano. Nažalost, naša samouprava nije sve svoje aktivnosti knjižila jer nije ni mislila da prema tome će sto posto financirati država. Zbog toga mi ćemo ove godine imati poteškoća. Nažalost, ne možemo očekivati potporu ni od županije, jer ono čime nas je dosada potpomagala, sada će dati županijskoj manjinskoj samoupravi, a ona ima svoje programe i troškove. Znači, ako ne možemo dokazati na papiru da smo radili, dobit ćemo samo 550 tisuća forinti. Malo je smiješno da je važnije što piše na papiru. Odluke se mogu napisati. Sada ćemo samo odluke pisati, a tko će provjeravati jesu li izvršene? Mislim da bi trebalo hitno zasjesti i obratiti se nadležnima da to tako nije dobro.

Stjepan Turul, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Serdahelu: Uredba je brzopleto donesena, zbog toga manjinske samouprave nisu se mogle pripremiti. Naša je samouprava gotovo sve te djelatnosti koje su naznačene imala i ima u svojim planovima, ali o njima posebno nije donijela odluke koje stoje i na papiru odnosno u zapisniku. Zbog toga naša samouprava ove godine neće se moći natjecati na diferenciranu potporu. Od tekuće godine pripaziti ćemo na to da o svim svojim aktivnostima donesemo odluke i upišemo ih u zapisnik kako bismo iduće godine bili pripravnici za dobivanje diferencirane potpore.

beta

Pozivnica

Igrokazačko društvo Petrovoga Sela srdačno Vas poziva na premijeru komedije u tri čini, iz pera Marca Camolettia pod naslovom *Predavanje u Parizu (Boing, Boing)*. Predstava se začme u 19 uri 3. februara, nedilju, u mjesnom kulturnom domu. Režiserka je Ana Škrapić-Timar, a kusić je na hrvatski preveo Robert Novaković.

Dobru Vam zabavu!

Intervju

Štefan Kolosar: „S Četarci sam jako zadovoljan, oduševljena je ova mladina, a i skupadrži.“

Recept za kulturno goristanje u naši pospani seli, izgleda, skriva se u jednoj osobi za ku govoru da je danas najpoznatiji i najplodniji koreograf u cijelom Gradišću. Rič je o undanskom Štefanu Kolosaru ki je sa svojim djeli i tancoši najprlje iz svojega rodnoga sela dospio na različite folklorne smotre od ranga na domaćem tlu, a i u susjedni orsagi. To što je napravio u s hrvatskoga gledišća izumirućem Umoku, graniči s pravim čudom. Umočko veselje je postalo europski projekt s najvećim uspjehom, kakovoga u tom kraju još vidili nisu. I ljetodan mine, pak iz Unde put pelja na jug Gradišća, na budjenje. Gotova je jur najnovija koreografija *Četarski fašnjak*. Na sredini s tim živim običajem, kojega danas čuvaju jedino u Gornjem Četaru i Nardi, s branjem rozmarina. Kratki razgovor sa Štefanom Kolosarom je napravljen poslije prikaza dotične koreografije.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Za svadbenimi koreografijami ovde je jedno sasvim novo djelo na folklornoj sceni. Kad ste zapravo začeli vježbati „Četarski fašnjak“ ter iz kakovih elementov stoji ov tančeni igrokaz od 12 minutov?

– Koreografiju smo začeli vježbati u prošlom ljetu, ako dobro znam, u septembru. Meni je bila ideja kad sam doznao da imaju ovu navadu, četarski fašnjak, i onda sam se premišljavao da ča bi mogao ja ovde stvoriti. Pomoćnica mi je bila i Jelka Perušić iz Dolnje Pulje ka je detaljno napisala cijeli red događajev pri branju rozmaringa. Zatim sam još pogledao na DVD-i folklorno djelo Štokavcev iz Čajte, ki takaj imaju pobrani folklorni materijal iz ovoga kraja. Meni se nije vidilo jako, aš je kratko bilo, a gor to da vas ta običaj u žitku izgleda sasvim drugačije. Pri sakupljanju jačak, korakov jako čuda su mi povidali moji prijatelji Joško i Anica Šaller, i tako smo krenuli s djelom. Ja sam prosio sve plesače neka mi doprimidu još već jačak, aš branje rozmarina ide s jačenjem skupa. Pokidob su te jačke bile prez notov, teci su još morali dravjačiti. Za muziku sam pomoć dostao iz Prisike, od harmonikaša Djurija Vlašića, gdo je aranžirao cijelu koreografiju i je naučio cijeli svoj sastav na pratnju. Znete da gradišćanski tanci su puni čardašom, valcerom i polkom, mi nažalost druge elemente i nimamo, i ovde se moradu jedino varijacije izmisliti. Tako sam vrgao divičice s flošom na glavi tancati ali dičake s metlami. Hvala Bogu da smo mogli ovo sve skupaspraviti i onda je još ostalo izmisliti tekst. Mi smo si iznašli da ćemo cijeli zgoditak staviti u jednu hižu kade se najde mladina, kade se vrežu papirnate ruže na škrljače, uprav tako kot i u stvarnosti. Meni se je jako vidilo da domaćini ki su bili vidili danas ovu koreografiju, očigledno su bili zadovoljni i skupa su jačili s izvodjači. Publika je jako čuda božala i vesela je bila, a moji tancoši su bili najveseliji.

Prez sumlje moremo konstairati da kod nas u Gradišću najvećše uspjehe – polag siromaštva folklornih elementov – još nek mjesne, domaće koreografije imaju. Kakove

Undanski koreograf i peljač četarskih folklorošev Štefan Kolosar s hižnim parom Šaller, koji je takaj jako zaslužan za četarske uspjehe

plane ima još u svojoj glavi undanski koreograf?

– Imam plane, sad ne ovde, nek na Undi, kanim sabrati običaje, jačke regrutantov, kako su oni zbogomdali svojim kad su išli u katanstvo. Od svojega tate sam jako čuda dostao navade, još ča živi na Undi, jačke su jako stare, ali dajem Bogu hvalu da sam to sve mogao popisati. Drugo ča i ne bi rekao za ovo djelo, nek toliko da imam već tekstov i notov i ufam se da ćemo to moći ovo ljetu prikazati na Undi. Mislim, ako će skupadojti.

Ako kanim najzad dojti u Gornji Četar, onda što moremo reći za budućnost ovoga ansambla, koji danas slavi i prvi rodjendan?

– Jako se veselim da smo ovo doživili. Ja sam im kanio jednu turtu načinjiti, a pak predsjednik je rekao ča drugoga neka im dam. Tako je moja mama spekla frite, to sam im doprimio, pak su te frite nukali poslije predstave. To će odsad svenek ovako biti, naši gosti će moći kušati i frite i četarsko vino za izvedbom Četarskoga fašnjaka. Kod nas se na Undi peču kolači, a ovde ćedu se frite peći. Sad je va svakom selu ča drugoga da ne bude glajno, i u Umoki, Undi i Četari. S Četarci sam

jako zadovoljan, oduševljena je ova mladina, a i skupadrži. Uču se po hrvatski, a to je najvažnije, danas je i ovde sve poteklo na hrvatskom jeziku. Ja im željim da i nadalje se skupadrži i da se uču još, siguran sam da ćemo si ovo ljetu još jednu koreografiju naučiti, morebit Bunjevačke tance. U tom svi moru tancati, kad ovde nek osam dičakov imadu, a četrnaest divičic, a ne nazadnje i to moramo gledati, koliko pinez imamo, aš nove nošnje se moradu onda uživati. Ukratko, to bi bilo sve za ovo ljetu.

Gdo u okviru bala nije mogao viditi premijernu izvedbu, kade i kada će moći imati priliku da aplaudira najfrižem gradišćanskom spletu?

– Najprlje to im morem reći da je more jako žao biti da ovde doma nisu vidili koreografiju. Dostali smo poziv va kisečki Hrvatski bal 2. februara, subotu, kade ćemo mi otvoriti tu zabavu. A drugi dan, 3. februara, pred fašenskim balom ćemo još jednoč prikazati tanac u kulturnom domu, a u naredni dani svaki zainteresirani more pogledati na četarski ulica uživo, iz čega se je narodilo ovo djelo. Svakoga od srca čekamo!

Pečuh

Hrvatska karikatura

U organizaciji Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, projekt Samostalnog odjela za međunarodnu kulturnu suradnju Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, kojemu je cilj populariziranje i upoznavanje sa svijetom hrvatske karikature i najistaknutijih hrvatskih karikaturista, stigao je i u Pečuh. Izložba je našla svoj privremeni dom u Hrvatskom kazalištu i njegovoj Galeriji Csopor(T) Horde, a otvorila ju je konzul gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Kao što je naglasila, izložba «Hrvatska karikatura» nastala je u suradnji s Hrvatskim društvom karikaturista koje djeluje već petnaestak godina te je odabralo za ovu

prigodu radove 16 najvećih imena hrvatske karikature koji su obilježili ovo područje umjetnosti: Oton Reisinger, Srećko Puntać, Ivan Haramija, Davor Štambuk, Miroslav Genčer, Ismet Voljenica, Ivan Peharnik, Zdenko Puhin, Nikola Plečko, Mojmir Mihатов, Nikola Listeš, Željko Cerić, Davor Trgovčević, Ivan Šarić, Darko Pavić i Tomislav Ožanić. S njihovim radovima na plakatima mogla se upoznati pečuska publika putem izložbe koja je dosada proputovala velik dio Europe i zabilježila golemo zanimanje.

Kako je u svom govoru naglasila Vesna Njikoš Pečkaj, hrvatska karikatura pripada danas samom vrhu svjetske karikature, i ova skupna izložba pravi je memento ovoj vrsti likovnog izražaja, kao jednoj od danas zasigurno najjačih medijskih oružja koje može imati ogroman utjecaj na stvaranje mišljenja i atmosfere u društvu. Prve su se karikature u Hrvatskoj počele izrađivati na grafičkim listovima sredinom 19 stoljeća, zajedno s pokretanjem i prvoga humoristično-satiričkog lista u Hrvatskoj. Uzrok te kasne pojave karikature bila je oštra cenzura austrougarskih vlasti. Tijekom prve polovice 20. stoljeća u Hrvatskoj je uglavnom postojala portretna karikatura, a rijetki su autori radili na odsječku situacijske karikature primjerice politička i društvena karikatura. Karikatura kao oblik likovnog izražavanja u velikom dijelu pripada tisku, odnosno masovnoj kulturi.

Govoreći danas o hrvatskoj karikaturi, važno je istaknuti njezinu vrijednost i snažan doprinos nacionalnoj i srednjoeuropskoj povi-

jesti karikature i povijesti umjetnosti uopće, kazala je Vesna Njikoš Pečkaj pozivajući nazočne na razgled ove zanimljive izložbe. Napomenimo kako su isti radovi već prije predstavljani u Berlinu, Stuttgartu i Londonu.

Hrvatsko društvo karikaturista, utemeljeno prije 15 godina, ima više od 100 članova, no i upućeniji poklonik karikature vjerojatno bi zastao u pokušaju da nabroji nekoliko hrvatskih autora, a sve bi se svelo na nekoliko imena čije radove susrećemo na stranicama dnevnog tiska. Ostali članovi Društva pojavljuju se u tjednim priložima, najvećim dnevnim listovima, u tjednicima, listovima na lokalnoj razini, a neki crtaju samo za međunarodne i domaće festivale. Društvo ima svoje redovito glasilo "Karika", te web-stranicu: www.hdk.hr, gdje možete i bolje upoznati članove Društva i njihove radove.

bpb

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu

za veljaču 2008. g.

- 8. veljače, s početkom u 19 sati: Audiovizualna večer fotografa Lászla Tama; mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
- 12. veljače, s početkom u 16 sati: Predstavljanje knjige župnika Marka Bubala: Tordinci. Župa mučenika; mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
- 13. veljače, s početkom u 19 sati: Miroslav Krleža: Sprovod u Theresienburgu; mjesto Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu (premijera)
- 14. veljače, s početkom u 18 sati: Otvorenje izložbe slovenskog umjetnika Metka Erzara; mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda
- 14. veljače, s početkom u 19 sati: Miroslav Krleža: Sprovod u Theresienburgu; mjesto: Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu (repriza)
- 15. veljače, s početkom u 18.30 sati: Antun Karagić: Pošteni varalica; mjesto: Martinci
- 17. veljače, s početkom u 17 sati: Antun Karagić: Pošteni varalica, mjesto: Lukovišće
- 19. veljače, s početkom u 19 sati: Iso Velikanović: Prosci začarani ormar; gostovanje Gradskega kazališta „Joza Ivakić“ iz Vinkovaca; mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh
- 22. veljače, s početkom u 17 sati: Antun Karagić: Pošteni varalica; mjesto: Kapošvar
- 25. veljače, s početkom u 14 sati: A. S. Puškin: Zlatna ribica; mjesto: Serdahel.

Trenutak za pjesmu

Draga nam je zemlja

Draga nam je zemlja
di smo se rodili.
Draga nam je kuća
di smo se zgojili.

Drago nam je more
ispod Učke gore.
Drage su nam pisme
i sopile mile.
Draga nam je Istra
di smo se borili.

Narodna

Izložba sumartonskih drvorezbara

Povodom Dana mađarske kulture, 22. siječnja, u letinjskoj gradskoj knjižnici otvorena je izložba radova kolonije drvorezbara u Sumartonu. Na svečanom otvorenju kulturni program izveli su mali sumartonski tamburaši.

Radovi
umjetnika

Izložba je osmišljena s krilaticom «Dijalog među kulturama u Europi», kazao je József Domok, ravnatelj letinjskoga Kulturnog središta, naglašavajući značenje života različitih naroda na istom području, međusobno upoznavanje kultura, te snošljivost u prihvaćanju običaja.

Gradonačelnik Béla Halmi pozdravio je zalaganje i izrazio zadovoljstvo zbog organiziranja izložbe umjetničkih djela, među kojima ima umjetnika iz raznih država. Donaćelnik Sumartona Jože Đurić pridružio se mislima i naglasio da je velika čast na Danu mađarske kulture predstaviti se hrvatskoj manjini.

Stjepan Radnai, predsjednik Udruge drvorezbara u Sumartonu, obavijestio je okupljene o prilikama organiziranja prvog tabora drvorezbara u Sumartonu 1997. godine. To je bila godina kada je izrađeno zvono za vinograd i društvo umjetnika toliko se dobro osjećalo da se iduće godine ponovno sastalo. Tijekom 11 godina izrađeni su mnogi veliki kipovi, u crkvenom dvoru izloženi su kipovi župnika koji su službovali u selu, te nekih učitelja i nogometaša koji su rano umrli. U Kamanovim goricama postavljen je kip Sv. Orbana, s urezbarim slikama radova u vinogradu, a u selu je postavljen kip Sv. Martina. Uoči milenijskih svečanosti 2000. g. radovi kolonije drvorezbara izloženi su u mnogim pomurskim mjestima.

Sudionici tabora iz godine u godinu su drvorezbari i amaterski slikari: László Tyukodi, László Bedi, dr. Ernő Gyovai, László Pál, Csaba Csávás, Andre Boa, János Tordai, Ferenc Németh, Benő Lakatos, Kálmán Szomora, Zoltán Wegroszta, László Horvát,

Stjepan Radnai te Cikači i Miljenko Kranjčec iz Hrvatske, a jednako tako i slikari Kata Vertarić, Arpad Konkoly i Lajoš Rodek.

Od prošle godine među sudionicima bili su i učenici osnovnih škola kako bi nadarena djeca imala priliku okušati sebe među odraslim umjetnicima. Radovi narečenih amaterskih umjetnika bili su izloženi u prostoru knjižnice. Kipovi seoskog čovjeka i žene, ženski akti, reljefi hrvatskih povijesnih velikana Zrinskih, kipovi Djevice Marije,

lule, štapovi karakterizirali su pomurski kraj. Na fotografijama se moglo pogledati i izrađena veća djela, a na pejzažnim slikama oživjela je priroda Pomurja.

Stjepan Radnai, predsjednik Udruge drvorezbara, obećao je da će i ove godine organizirati koloniju i zahvalio je na dosadašnjoj pomoći mjesne samouprave i Sumartoncima, koji tabor svake godine potpomažu raznim poklonima.

beta

Svečanost povodom Dana mađarske kulture

U pečuškom Omladinskom središtu „Szivárvány” 21. siječnja s početkom u 18 sati održana je svečanost koju je svojim pozdravnim govorom otvorila dr. Katalin Szili, predsjednica Parlamenta, a u povodu Dana mađarske kulture na kojoj je ponovno promoviran Pečuh kao Europski grad kulture 2010. godine. Programu su nazočili predstavnici uprave grada Pečuha (gradonačelnik, savjetnici za kulturu i manjine), ravnatelji i voditelji kulturnih ustanova i udruga, predstavnici počasnih konzulata u Pečuhu (austrijskog, finskog), predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, ravnatelj Hrvatskoga kazališta u Pečuhu Antun Vidaković i mr. sc. Katja Bakija, III. konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu zadužena za kulturu, znanost i obrazovanje.

Program u povodu Dana mađarske kulture otpočeo je govorom dr. Katalin Szili koja je izrazila zadovoljstvo pečuškom kandidaturom jer je Pečuh grad koji ima svoja povijesna, arhitektonska i kulturna bogatstva, a ima i vrlo sposobne i nadarene ljude za koje vjeruje kako će uspješno organizirati tako zahtjevnju manifestaciju i na pravi način je iskoristiti u promicanju ne samo Pečuha nego i Mađarske, a također će pomoći predstavljanju i boljem upoznavanju kultura manjina koje tu žive. Istaknula je značaj kulture u budućem boljem povezivanju i suradnji zemalja u regiji.

Uslijedio je kulturno-umjetnički program u organizaciji i režiji Lászla Bagossya, voditelja Omladinskog središta i priznatog redatelja koji je ostvario više zapaženih režija hrvatskih autora (Kreža, Brešan) u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu., a potom prijam za sve goste na kojem je domaćica bila dr. Katalin Szili. Svečanost je završila predajom nove komorne dvorane „Tamás Becsy“ (ime je dobila po uglednom znanstveniku i kazalištaru) korisnicima Omladinskog središta.

bpb

Bogatstvo...

Katoljci

SIGET – I u tome gradu djeluje hrvatska samouprava. Kako saznajemo, ondje je 19. veljače priredn Hrvatski bal na kojem je uz kulturno-umjetnički program goste zabavljao sastav Remix iz Starina.

KATOLJ – U organizaciji tamošnje hrvatske samouprave te potporom mjesne samouprave, u tome baranjskom selu 2. veljače organiziraju se tradicionalne katoljske poklade. Popodne će Katoljci provesti u svojoj Planini uz podrume i vinsku kapljicu te ukusne zalogaje, a navečer će se u domu kulture zabavljati uz glazbu „Veselih Udvaraca“.

MARTINCI – U organizaciji KUD-a „Martinci“, na čelu s Leventom Varnajem, i mjesne hrvatske samouprave, na čelu s Đurđom Sigecan, u martinačkom domu kulture 25. veljače održan je tradicionalni maskenbal. Goste su zabavljali članovi „Podravke“, a specijalni gosti večeri bili su svirači „Gašo Banda“ iz Virovitice, za čijom glazbom luduju Martinčani. Taj sastav čest je gost martinačkih događanja, na veliko zadovoljstvo svih mještana.

MARTINCI – U tome našem najvećem središtu u Podravini i u martinačkoj crkvi svake druge nedjelje služi se sveta misa na hrvatskom jeziku (te utorkom, četvrtom i subotom), a služi je martinački župnik Norbert Nagy.

MARTINCI – Završilo je prvo polugodište i za stotinjak učenika martinačke dvojezične osnovne škole. Tamošnja dvojezična škola jedna je od pet dvojezičnih osnovnoškolskih središta u Mađarskoj s hrvatskim nastavnim jezikom. Nakon uspješnog završetka školske godine ravnateljica škole Ruža Hideg, djelatnici škole i učenici zabavljat će se u sklopu tradicionalnoga školskog maskenbala 1. veljače, u petak.

MARTINCI – U organizaciji i uz potporu tamošnje hrvatske samouprave, u Martincima 15. veljače gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha. Naši kazalištarci izvest će predstavu Pošteni varalica, kazališni komad nastao na tekst garskoga pisca Antuna Karagića.

NARDA – Prvi put u hištoriji mnogoljetšnjega prijateljstva Narde i Murskoga Središća, Hrvati su se odlučili da će posebnom idejom razveseliti svoje partnere u Gradišću. Subotu, 2. februara, otpodne, već od 50 ljudi će u različiti maškara, kostimi dospiti u ovo selo da bi ovu subotu i ov nardarski fašenjnak polipšali domaćinom.

Marija Čilić 1908–1984

Mali je broj danas onih koji se sjećaju Marije Čilić, a još manje onih koji mogu dočarati onaj njezin lijepi alt kojim je ona desetljećima uveseljavala naš bunjevački svijet s bajskog Dolnjaka pa i s Vancage te iz bližih sela naših.

Rođena od oca Antuna Čilića i majke Marije Đurkić, odrastala je u onoj obiteljskoj atmosferi, danas već skoro nepoznatoj, u kojoj je rođena materinska riječ bila svetinja i čuvana dok se moglo. Njezin dar za pjevanje brzo je otkrio dr. Mišo Jelić, naš fiškal (odvjetnik) u Baji, a da mu je bila miljenica, dokazuje i to da se prihvatio kumstva na njezinom vjenčanju 1935. g. Našao sam jednu staricu, Anušku Jambor, staru 86. g., koja je s Marijom bila zajedno zvijezda na našem bunjevačkom nebu, pjevajući u igrokazu „Komšije“, a predstavu je uvježbao već spomenuti Mišo Jelić. Ovdje u ovom selu Čavolju isto sam naišao na mali trag o Mariji. Stara Bunjevka Janja Petrić, stara 83. g., sjeća se da je kao 14-godišnja djevojčica išla s mamom svojom na bajsko prelo. Ostala je u njoj urezana slika koju ona opisuje ovako: Tako je lipo pivala, bilo je milina slušati je, samo smo želili da ova lipota od ženskog čeljadeta što dulje ostane na bini. A na kraju pristave izašla je Marija na binu, prisvučena u drugo ruvo, a na grudima popriko je bila razapeta široka traka na kojoj je pisalo: „Svi ste moji, sve Vas volim i Bunjevce i Šokce i Race i Srbe“. Mislim da je ova pojava doista morala biti dojmljiva, a više nego siguran sam da je to mogla biti ideja samo Miše Jelića, koji je do svoga posljednjeg daha nastojao čuvati i braniti naš svijet od nasilnog, pa nažalost i dragovoljnog pomadarenja.

Marija je inače važila za odličnu krojačicu, šila je samo „boljim“ kućama, i bila je ponosna djevojka, što se u ono vrijeme reklo, izbiračica. A koliko su ljudske sudbine neizvjesne, dokazuje i njen slučaj. Budući da je otac Antun bio lađar, a radio je na brodu kompanije Bajer Lloyd, upravljao brodom kod krme, što mu je osigurao i stanovit ugled, ono malo vremena – osobito zimi – što je boravio u svojoj kući nastojao je ugodno i najužem krugu svoje obitelji provesti. Kako je to bila njemačka kompanija, desilo se to da je mladi kapetan s usidrenog broda stigao, onako kolegijalno do njihove kuće. S fotografija koje rodbina pomno čuva, vidi se krasan visok gospodin odjeven po posljednjoj modi, a do njega snaša mu Marija u vjenčanici. Iza leđa im stoji vjenčani kum, prilično krupan gospodin s naočalima, dr. Mišo Jelić. Znači, Marija se udala za Nijemca Jozefa Unrechta, kapetana broda. Veli kumica Marijina – starije sestre kći – bila je to velika ljubav, ali je trajala samo do početka ratnih godina. Muž se više nije mogao vratiti svojoj supruzi. Ostao je u Njemačkoj. Rodila je jedinog sina koji, kada je odrastao, otišao je za ocem, pa i danas živi u Njemačkoj, po riječima rodbine, stigao je do visokog vojnog čina. Marija je ostala sama, pa tada više i nije pjevala, niti sudjelovala u preljiskim veseljima. Radila je dosta mnogo i doživjela lijepu starost u krugu sestrične obitelji.

Budući da u me posljednje vrijeme sve više zanimaju događanja iz moga djetinjstva, nastojim oživiti sjećanja, i svoja i tuda. Mislim da nam je dužnost bar na ovaj način sjetiti se slavnih predaka naših pa među njima i naše Bunjevke s bajskog Dolnjaka, Marije Čilić. Ako su je njeni suvremenici prerano zaboravili, makar ovako naknadno da je se sjetimo i da joj kažemo: HVALA Marija. Pokušajmo još neko vrijeme čuvati ove uspomene kojih je lijepo sjetiti se. U onom redu naših dobrih i slavnih svirača i pjevača kao što je bila Etuška Cickina, pa baća Marko, neka zauzme svoje zasluženno mjesto i naša Marija Čilić.

Stipan Švraka

U subotu, 26. siječnja, u Baji je priredeno tradicionalno Veliko prelo, središnja pokladna zabava bačkih Hrvata, koja posljednjih nekoliko godina, kao što je to bilo i nekada, nastoji okupiti bunjevačke, racke i šokačke Hrvate iz svih naših županijskih naselja. Iako se ove godine hrvatska zajednica nije okupila u onom broju kao prijašnjih godina, prelo je uvijek zabava koja kupi, koja poziva na veselje, ali i na njegovanje nacionalnog osjećaja, materinskoga hrvatskog jezika i običaja.

Kako je uz ostalo naglašeno na svečanom prijemu za uzvanike, simbolična je stvar da se hrvatska priredba održava u njemačkome središtu, a kako reče bajski dogradonačelnik, bilo bi lijepo da se jednom i njemačka priredba održi u hrvatskome središtu u Baji. Ove riječi dogradonačelnika Lajosa Búcsúá pozdravljene su sa strane predstavnika hrvatske države, i Hrvatske državne samouprave čiji je predsjednik nagovijestio da bi se u roku od 2-3 godine to moglo ostvariti u Hrvatskom odgojno-obrazovnom i kulturnom središtu u Santovu ako se izgradi novi učenički dom i popratne prostorije Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma, u održavanju HDS-a. Naravno, jedno hrvatsko središte moglo bi se ostvariti i u Baji, a zato su potrebni zajednički napori.

Veliko prelo, koje je ove godine umjesto u športskoj dvorani održano u auli Općega prosvjetnog središta Nijemaca u Mađarskoj, kako se već uobičajilo, otvoreno je najpoznatijom „preljskom pismom“, koju mnogi smatraju bunjevačkom himnom, jer je ona otkako je prvi put izvedena 1879. na Velikome subotičkom prelu, najljepša i najizvođenija pjesma na našim priredbama, koja odiše nacionalnom sviješću, ponosom i ljubavlju prema svome materinskom jeziku, tamburi i tradicijama bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima.

Na početku je predsjednik gradske

Veliko prelo bačkih Hrvata u Baji

Nek' se znade da nas ima

hrvatske samouprave Šandor Pančić srdačnim riječima pozdravio okupljene goste i uzvanike, među njima posebno veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, konzul geranticu Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, koji su, obrativši se prigodnim riječima, ujedno i otvorili ovogodišnje prelo, nadalje predsjednika HDS-a Mišu Heppa, predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca, predsjednika Županijske hrvatske samouprave Josu Šibalina, dogradonačelnicu prijateljskoga grada Labina Lilianu Valle i dogradonačelnika Baje Lajosa Búcsúá. On je ujedno zahvalio Županijskoj hrvatskoj samoupravi i Turističkoj zajednici grada Zagreba na materijalnoj potpori, čime su pridonijeli uspješnom ostvarivanju bajskoga prela. Pozivu se odazvalo i više videlih Hrvata iz našega hrvatskog i mađarskog javnog života, podrijetlom bunjevačkih Hrvata iz Bačke, pa su među gostima bili ravnatelj Hrvatskog kazališta u Pečuhu Antun Vidaković, novinar Tvrtko Vujić i drugi.

Usljedio je prigodni kulturni program u kojem su nastupili polaznici dječjeg vrtića Općega prosvjetnog središta s bajskog Dolnjaka, spletom hrvatskih (bunjevačkih i gradišćanskih dječjih igara i plesovima u stiliziranoj nošnji, u pratnji Jakaba Tiszaia, voditelja Orkestra „Čabar“ iz Baje. Zatim je u pratnji TS „Bačka“ Omladinsko kulturno-umjetničko društvo iz Gare izvelo baranjske šokačke i bunjevačke plesove iz Bačke. U pratnji im se priključio i Orkestar „Vizin“ iz Pečuha. Izvođači su nagrađeni velikim pljeskom, a zatim je započela zabava.

Nakon prigodnih riječi i programa, zaigralo se bačko kolo, ono „na dvi strane“, u

kojem su se okupili svi zajedno: uzvanici, okupljeni gosti i sudionici programa.

Zvijezda večeri bio je TS „Ravnica“ iz Osijeka, koji je nakon božićnoga koncerta opet gostovao u Baji, a izvođenjem svojih pjesama i izborom poznatih melodija od Dalmacije do Slavonije i Bačke stvorio pravi ugodaj, te smo mogli uživati u lijepim pjesmama, u prepoznatljivom sviranju osječkih tamburaša i pjevanju Željka Witovskog. Njihov je nastup, kao i prelo u Baji, uljepšan nastupom gajdašice Maje Kešić iz Topolja, te pjevanjem dueta Kešić-Witovski. Svoj program na bajskome prelu Ravnica je izvela u tri bogata bloka, te nitko nije ostao uskraćen, svatko je mogao naći neku od svojih omiljenih pjesama.

Tijekom večeri uz glasovitu „Ravnicu“, za dobro raspoloženje pobrinulo se i tri domaća orkestra: „Vizin“ iz Pečuha, „Bačka“ iz Gare i „Čabar“ iz Baje. Nitko se ne može potužiti na glazbeni dio programa koji je mogao udovoljiti sve ukuse. Od ljubitelja narodnih melodija do novih tamburaških uspješnica (hitova), od Dalmacije do Bačke. Veselilo se, plesalo i pjevalo gotovo do zore.

Veliko prelo u Baji mora biti i ostati središnja zabava, jer to je dan kada se okupljaju, ili bi se trebali okupljati svi bački Hrvati, od Santova do Kalače i Čikerije. Kako je i u pjesmi opjevano: «prelo kupi, svaki mu se divi, nek se znade da Bunjevac živi».

Na kraju dodajmo da se sezona prela i balova u punom zamahu nastavlja već u subotu, 2. veljače, kada se održavaju bunjevačka prela u Gari i Kačmaru, te Marindanski šokački bal u Santovu, koji je oduvijek vezan za blagdan Sviječnice.

S. B

**Svete mise na hrvatskom jeziku
za I. polugodište 2008. godine**

- 3. veljače, 4. kroz godinu, Vencel Tóth OFM
- 17. veljače, korizma 2, Árpád Horváth SJ
- 9. ožujka, korizma 5, Vencel Tóth OFM
- 23. ožujka, Uskrs, Vencel Tóth OFM
- 6. travnja, 3. nedj. Uskrsa, Vencel Tóth OFM
- 20. travnja, 5. nedj. Uskrsa, László N émeth SVD
- 4. svibnja, Uzašašće, Vencel Tóth OFM
- 18. svibnja, Sveto Trojstvo, Árpád Horváth SJ
- 8. lipnja, 10. kroz godinu, Vencel Tóth OFM
- 22. lipnja, 12. kroz godinu, Árpád Horváth SJ

U srpnju i kolovozu, sukladno dosadašnjoj praksi, neće biti svetih misa na hrvatskom jeziku. Mise počinju popodne u 5 sati a dodatni crkveni programi (koncerti, predavanja i sl.) prethodno se usklađuju s rektorom crkve. U svezi sa svetim misama nakane mogu se prijaviti na način kao i kod ostalih misa, u sakristiji. Budimpešta, 20. siječnja 2008.

Dr. Ádám Fűzes
rektor crkve

KISEG – Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga grada priređuje tradicionalni Hrvatski bal u hotelu Irottkő 2. februara, subotu. Bal otvara Kulturno-umjetničko društvo Četarci, pod peljanjem Štefana Kolosara, a goste će zabavljati petrovski Pinka-band.

SANTOVO – Kako nam reče predsjednik Stipan Pančić, u ponedjeljak, 4. veljače, Državna udruga šokačkih Hrvata u Santovu u ponedjeljak, 4. veljače, u 18 sati priređuje već tradicionalni Pokladni bal koji će se održati u klupskim prostorijama. Goste će zabavljati «Bereški tamburaši» iz Berega, susjednoga šokačkog mjesta onkraj granice.

MOHAČ – Kako saznajemo, već po običaju, na Male poklade, u četvrtak, 31. siječnja, s početkom u 17 sati u vlastitim klupskim prostorijama održat će se godišnja, ovaj put Izborna skupština Šokačke čitaonice u Mohaču, na koju se poziva članstvo šokačke udruge. Pismene prijedloge za pojedine dužnosti članstvo može dostaviti najkasnije do 30. siječnja na određeno mjesto u Šokačkoj čitaonici. Na Skupštini će vodstvo podnijeti izvješće o prošlogodišnjem radu i gospodarenju, nakon čega će raspravljati o izvješću nadzornog odbora o lanjskom radu te iskustvima. Nakon rasprave o prijedlogu, i nakon prihvaćanja programa i planova za tekuću godinu, prema predanim prijedlozima uslijedit će izbor novoga vodstva, otvorenim (javnim) glasovanjem članstva.

**Tradicionalno Veliko prelo
i u Dunaújvárosu**

Kako smo iz trojezične pozivnice upućene našem uredništvu i telefonskog razgovora sa zamjenikom predsjednika gradske Hrvatske manjinske samouprave Šandorom Markovićem saznali, u organizaciji hrvatske i srpske gradske samouprave, odnosno prije tridesetak godina osnovanog Udruženja Hrvata i Srba koji su obitavali i djelovali u gradu, 19. siječnja 2008. g. s početkom u 19 sati, u prostorijama Stručne srednje škole Dunafera održana je tradicionalna balska zabava, Veliko prelo.

Goste i uzvanike, među njima gradonačelnika dr. Andrása Kálmána, dogradonačelnika dr. Attilu Pintéra, dobiteljnicu dr. Magdolnu Hóvigh, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca i načelnika partnerskoga grada Sremske Mitrovice Zorana Miševića, goste iz Subotice, pročelnika gradske policijske kapetanije dr. Zsolta Feketea, ravnateljicu Turističke zajednice unijske regije dr. Andreu Bocsi i

zamjenika generalnog ravnatelja Dunafera, počasnog predsjednika spomenutog Udruženja Pétera Lukácsa uime dviju samouprava i Udruženja pozdravio je Blaško Miškolci.

Dvjesto i pedeset okupljenih gostiju iz grada i okolice zabavljao je diljem zemlje poznati orkestar „Kolo” Ladislava Halasa iz Tukulje. Bilo je to zapravo zajedničko jubilarno, tridesetogodišnje balsko veselje koje je proteklo u veoma živahnoj i razdraganoj atmosferi, natoliko da su neki gosti „trajali” sve do prijepodnevnih sati.

Gosp. Marković nas je u kraćim crtama izvijestio i o tome što je tamošnja naša samouprava naumila ostvariti u tekućoj godini. Među glavnim priredbama bit će organiziranje već tradicionalnoga Narodnosnog dana, u rujnu, kada žele pozvati HOŠIG-ov KUD „Tamburicu”.

Tijekom ljeta kane putovati u Lijepu Našu, točnije u grad Split te njegovu okolicu i na slapove rijeke Krke. U programe koji su namijenjeni predavanjima predviđeno je upoznavanje velikog izumitelja Nikole Tesle, na koje kane pozvati profesora fizike i matematike Lajoša Škrapića iz Budimpešte. Također postoji želja za priređivanje susreta s tuzemnim hrvatskim književnicima kao i daljnjeg osiguravanja učenja hrvatskoga jezika na početnom i srednjem stupnju. U pogledu održavanju prijateljskih i radnih odnosa s matičnom Hrvatskom, i nadalje će surađivati s gradom Rijekom.

Unikat uzajamne suradnje – sklapanjem posebnog ugovora – previda se s našom školom u Budimpešti.

I ovim putem im želimo uspješno djelovanje tijekom 2008. godine.

m. d.

«Anđeli s neba, nježnim rukama
spuštaju smrzle zvjezdice na zemlju»

Božićna svečanost u HOŠIG-u

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

U sklopu predbožićnih aktivnosti gospođe Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerantica GK RH u Pečuhu, i Katja Bakija, III. konzulica zadužena za kulturu, znanost i obrazovanje, posjetile su sredinom prosinca djecu i djelatnike Hrvatskog vrtića u Pečuhu i pogledale prigodni program kojim se svake godine obilježava dolazak blagdana. Kao i svake godine, uz obilje veselja, pjesme i dječjega smijeha, podijeljeni su i pokloni koje Generalni konzulat Republike Hrvatske poklanja svim polaznicima vrtića. Tom prilikom gđa Vesna Njikoš Pečkaj čestitala je Božić i poželjela sretnu i uspješnu novu, 2008. svoj djeci, njihovim roditeljima i obiteljima, tetama i svim djelatnicima vrtića.

Lani, 20. prosinca u auli naše budimpeštanske odgojno-obrazovne ustanove – kako to već tradicionalno biva – održana je božićna svečanost.

S ukrašenim božićnim borom i riječima na transparentu «Anđeli s neba, nježnim rukama spuštaju smrzle zvjezdice na zemlju» pozdravljeni su roditelji i gosti, nastavnici i odgojitelji te, naravno, osnovci i gimnazijalci povodom blagdanske svečanosti. Na početku svečanog programa oglasio se zbor nižih razreda s mađarskom nabožnom pjesmicom Mali Božić te hrvatskim napjevima Sveti Niko i U to vrijeme.

Prigodne stihove Marka Dekića «Snovi» izveo je trio Milana Palotajja, Barnabása Babika i Simona Barnabása. Éva Pákozdi recitirala je stihove Attila Józsefa „Betlehemski kraljevi“, potom je slijedio kraći igrokaz osnovaca s naslovom: „Veliko čudo za mali bor.“ Gimnazijalka Bettina Méhes izvela je pjesmu Mihályja Babitsa „Božićna pjesma“, kojoj se priključio zbor srednjoškolaca s pjesmama «Kad prođe Božić». Od Marka Pavlekovića čuli smo stihove Sándora Reményika «Drvodjelac Josip s Bogom razgovara».

Slijedila je glasovirska izvedba. Melodija Márie Haus, za kojom je Dávid Sebestény izveo klasično djelo na soligitari: Carulli-

Andante kao i uz gitaru i pjevanje te čembalo, Mozartovu Burlesque flautu. Zbor je zatim otpjevao također poznate crkvene pjesme na hrvatskome: «Radujte se, narodi», «Djetešce nam se rodilo» i «O, preželjno vrime».

Srednjoškolci su se ovoga puta predstavili i s glazbenim djelima čuvenih klasičnih skladatelja za frulu, lautu, gitaru i čembalo, kao što su: P. Fra. Carambel: Gavotte; T. Susato: Allemande; W. Dlugoraj: Cautio polonica, a zajednički zbor uz orkestar izveo je pjesme «Neba dvorani», «Anđeli sa neba» i Bárdosevu «Božićnu uspavanku» i «Tiha noć», a od J. S. Bacha skladbu «C».

Na koncu, kruna sveopćega programa bila je plesna koreografija posvećena slavi novorođenčeta, maloga Isusa, plesni oratorijski ulomak «Nebeski znak», što ga je izvelo sedam djevojaka KUD-a «Tamburica».

Brižno osmišljen i predstavljen ovogodišnji svečani božićni program uvježbale su učiteljice i nastavnice: Silvija Varga-Geošić, Snježana Baltin, Katica Šokac, Dejana Šimon, I. Bangha, gđa Gordos, Mónika Hajdu i koreografkinja Marija Silčanov-Kričković. *md*

HRVATSKI ŽIDAN – Po dugoljetnoj pauzi, u ovom sridnjegradišćankom naselju zopet će krenuti fašensjska povorka 2. februara, subotu, otpodne u 13 uri. Selčane će pozvati na tanac i beskrajnu feštu maskaranti i veseljaki, a uvečer je u kulturnom domu predviđen Hrvatski bal s večerom i svirkom mjesne Mlade generacije. Uz zabavu goste čeka i bogata tombola ter kulturni program mjesnih društav.

GORNJI ČETAR – U ovom južnogradišćanskom naselju službeno se 3. februara, nedilju, začme trodnevni fašenjaj, atraktivni običaj Branje rozmaringa. Nedilju će domaći kudovci još jednoč pokazati na mjesnoj pozornici najnoviju koreografiju Štefana Kolosara sa spomenutim običajem, početo od 18 uri, a zatim do zore dura bal. U pondiljak četarska mladina se iseli u Goru da bi u svakoj pivnici gazde ter gazdarice pozdravili jačkom i tancem i da bi je nazvistili o koncu zime. Utorak, po staroj pravici, lipo obličeni dičaki idu divojkam po rozmarine i kitice, a do polnoči skupa mulatuju u kulturnom domu.

BEČ – Hrvatski akademski klub poziva sve gradišćanske sridnjoškolke i sridnjoškolce 23. i 24. februara na „Dan sridnjoškolcev“ u Beč. Na programu je pogledanje univerzitetov u austrijskoj metropoli, a organizatori obećavaju da će zainteresirane upeljati i u studentski žitak. Uz to će se prikazati i kipici „Dana mladine 2007“ (Petrovo Selo), a potom je tancanje i zabava na redu. Organizatori prosu sve one ki kanu biti nazoči dotični vikend na bečkom spravišću, neka se javu na adresu maria@kornfeind.at do 20. februara 2008. ljeta.

ČAKOVEC – Časopis za književnost, kulturu i znanost *Hrvatski sjever* (nakladnik: Matica hrvatska Čakovec, 1-4/2007) uređuje dr. Zvonimir Bartolić. Urednik u poglavljima „Proza“, „Putopisi“, „Pjesništvo“, „Znanost“, „Jezikoslovlje“, „Etnologija Hrvata u Madarskoj“, „Slikarstvo“, „Monografije“ i „Knjige“ objavljuje vrijedne priloge. „Čovjek posebnog kova“ i „Legradaska gora“ zapravo bile bi priče pune autobiografskih podataka Zvonimira Dubravskog, dakle, urednika Bartolića. Četiri pjesme na svome kajkavskom narječju objavio je i Joška Vlašić Manglin, naš dugogodišnji učitelj u pomurskim selima, i to „Mušlica v jesen“, „V Rešetari“, „Mislim na te“ i „Topol“. Pod pseudonimom Crkvenjašev i Mrazičev svoje etnološke napise donosi Đuro Franković.

Vrlo uspješan i ljetošnji Hrvatski bal u Beču

Hrvatski bal (šezdeset i prvi) s geslom „Beč–Budimpešta–Zagreb“ 19. januara, subotu, u Parkhotelu Schönbrunn su otvorili s hrvatskim ansamblom Luč iz Budimpešte i s „Hrvatskimi plesima iz Gradišća“ Antuna Kričkovića, u glavnoj dvorani su svirali Forum (Zadar), Bečki orkestar damov „Tempo di Valse“, u zimskom vrtu Paxi i tamburaški orkestar Siget, u Sali Marije Terezije Dubrovački kavaljeri i Cimbalova kapela bratov Kuštarovcov (Slovačka). Atrakcija u polnoč je bila ženska klapa Sestroktet kao i moliškohrvatska kvadrijla. Bal je otvorio predsjednik društva mag. Tibor Jugović.

Budimpeštanska Luč pri nastupu

Šezdeset i prvi Hrvatski bal ljetos je održan pod časnim pokroviteljstvom saveznoga predsjednika Republike Austrije dr. Heinza Fischera i predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana Mesića, a ov bal je imao i tri posebne zašćitnike, to su gradonačelnici: dr. Michael Häupl (Beč), Milan Bandić (Zagreb) i mag. Gábor Demszky (Budimpešta). Med brojnim časnim gosti je bilo puno uzvanikov iz politike, diplomacije, gospodarstva i kulture... To su bili uz ostale mr. Borislav Vučković, savjetnik predsjednika Republike Hrvatske za društvene i humanitarne djelatnosti, prof. dr. Zoran Jašić, veleposlanik Republike Hrvatske u Austriji, sa zastupnici hrvatskoga diplomatskoga kora, mr. Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Madjarskoj, sa suradniki, gdje Jadranka Bošnjak u zastupničtvu veleposla-

nika Republike Hrvatske u Slovačkoj, gdje Ljiljana Kuhta-Jeličić, zamjenica gradonačelnika Zagreba, narodna odvjetnica mag. Terezija Stojšić, zastupnik u Madjarskom parlamentu Mate Firtl.

Ali su na ov bal došli i zastupnik u Zemaljskom saboru mag. Joško Vlašić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, predsjednik Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj doc. Jurko Cvečko, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić. Ukupno osam muzičkih grup i sastavov je brinulo da bi muzička ponuda bila čim širja i kompletnija odgovarajući ovakovomu balu. Ljetošnji bal u Parkhotelu Schönbrunn je prilično pohodilo devetsto ljudi.

- Petar Tyran -
Foto: Filip Hauck

Sestroktet izvan programa

Ribolovno društvo u Serdahelu surađuje sve bolje

Dana 12. siječnja Ribolovno društvo u Serdahelu održalo je redovitu skupštinu na kojoj su pribivale i kolege iz Goričana, Kotoribe i Svete Marije.

Predsjedništvo se pobrinulo da ribe bude i u zdjeli

Ribolovno društvo u Serdahelu najstarije je civilno društvo u mjestu, osnovano 1979. g. Otada mnogo su se mijenjale uredbe vezane uz ribolov, a jednako tako mijenjalo se i bogatstvo životinja u vodi odnosno u okolici vode, na žalost, na loše. Stoga članstvo tog društva, osim uživanja u hobiju, ima druge ozbiljne zadatke vezane za zaštitu okoliša.

Društvo već desetljećima dobiva punomoć za korištenje šljunčarom blizu Mure, u kojem već nema iskopavanja. Prilikom velikog vodostaja Mure dešava se da ribe otplivaju u rijeku, pa je Društvo pokušalo zemljišnim radovima zaštititi ribe.

U novim rudnicima šljunka koji su u vlasništvu mjesne samouprave Društvo također ima pravo nadziranja vode. Predstavnici Društva dobro surađuju sa samoupravom i već zajedno razmišljaju kako će nakon prestanka iskopavanja šljunka iskoristiti jezera u rekreacijske svrhe.

Organizacije u posljednjih godina pokušavaju dobiti potporu preko natječaja, a potpomaže i mjesna samouprava; prihod se povećava i od članarina i dozvola otkako se povećava članstvo. U posljednjih godina ima stotinjak članova. Svake se godine poribljava. Lani je poribljavano dvije tisuće kilograma ribe, većinom šarana i nešto smuđa, no mogu se naći u jezeru i druge vrste ribe.

Ribolovno društvo u posljednjih godina vrlo dobro surađuje s kolegama iz Hrvatske. Svaki put ih pozovu na natjecanje. Djeca su sudjelovala u ekološkom i čitalačkom taboru, u kojem je Društvo bilo suorganizator. Medusobno posjećuju skupštine kako bi se upoznali s radom drugih društava.

Na skupštini je Ladislav Markan, predsjednik Društva, govorio o prije navedenim podacima te o djelovanju u protekloj godini. Zoltan Štric, ekonom organizacije, izvijestio je o financijskom stanju u 2007. g., a zatim je slijedilo izvješće Nadzornog i Prekršajnog odbora.

Umjesto onih koji su se odrekli svoje dužnosti izabrani su novi članovi predsjedništva: Atila Turul i Jože Hodoš; u Nadzorni odbor Čaba Doboš, a u Prekršajni odbor Jože Matola.

Članovi su obaviješteni o tarifama dozvola za 2008. g. Za odrasle će članarina biti 5000 forinti, a dozvola na jezero 18.000, za kadete članarina je 3100, a dozvola 11.100, za djecu članarina iznosi 1000, a dozvola 2000 forinti. Dnevna dozvola za ribolov će stajati 2000 forinti.

Nakon radne sjednice nazočni su kušali riblju juhu te razgovarali o tajnama i uspjesima ribolova.

Beta

Obećan im je dom starih

Četvrti je put u Serdahelu organiziran Dan umirovljenika, koji svake godine u velikom broju posjećuju žitelji stariji od 60 godina. Dvorana doma kulture 19. siječnja napunila se umirovljenicima kako bi zajedno slavili svoj dan.

– Dan umirovljenika znak je pažnje kojim se iskazuje zahvala stanovnicima koji su mnogo radili za uzdizanje sela, i u odganjanju novih naraštaja – kazao je načelnik sela Stjepan Tišler u pozdravnom govoru, te dodao kako su mnogi umirovljenici još i sada aktivni, rade u svojim vrtovima, a neki od njih sudjeluju u kulturnom životu sela.

U Serdahelu živi 350-ak ljudi iznad 60 godina. O nemoćnima mjesna samouprava skrbi preko službe kućne njege, dovožnjom objeda, kupnjom lijekova, nabavom živežnih namirnica. Nažalost, mnoge stare osobe žive same, djeca su im daleko, stoga je nužno izgraditi za njih dom starih. U tom pogledu samouprava je već koraknula, kupila je zemljište, a izrađen je i plan s potrebnim dozvolama, samo se čeka mogućnost natječaja kako bi se dobila potpora za njegovu izgradnju. Prigodom Dana načelnik je čestitao najstarijoj ženi i muškarcu, koji su bili na priredbi, to su: teta Prosenjak i Štef Doboš. Kulturni program koji je priredjen za njih bio je bogat hrvatskim sadržajima, naime, za njih je još prirodnije govoriti na hrvatskom jeziku. Učenici osnovne škole svoje bake i djedove pozdravili su hrvatskim modernim pjesmama i plesovima. Plesna skupina iz Sumartona, među članovima koje ima podosta Serdahelaca, predstavila se sa šokačkim hrvatskim plesovima i mađarskim plesom iz Zadunavlja. Mješoviti pjevački zbor i plesna skupina iz Kaniže, među članovima koje pjevaju kćeri i sinovi serdahelskih umirovljenika, „taknuli su srca” baka i djedova milozvučnim hrvatskim pomurskim pjesmama i plesovima iz Međimurja.

Nakon programa slijedila je večera i zabava – dok su noge držale.

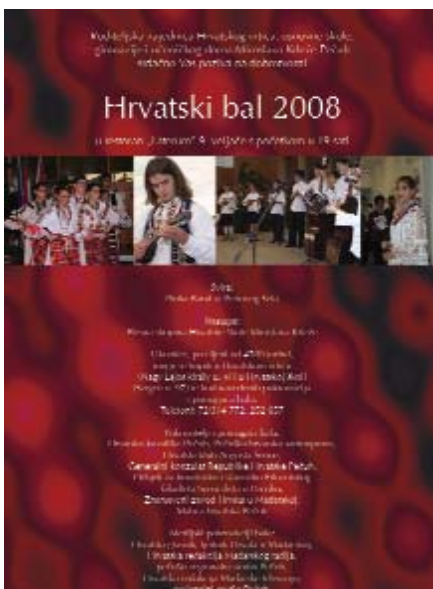
Umirovljenici – gledatelji

Srebro za Hrvatsku

Hrvatska rukometna reprezentacija u svome prvom nastupu u finalu Europskog prvenstva nije uspjela otići do kraja i okititi se zlatnom medaljom, jedinom koja nedostaje u bogatoj riznici trofeja Paklenih. No, izabranici Line Červara uglavnom su jednoglasni u odluci da su Danci ponovno bili bolja momčad i zasluženo se popeli na vrh Europe.

„Dobro smo otvorili utakmicu, a potom smo se malo tražili u napadu, pogotovo ja, jer sam imao problema s njihovom obranom. Tu su se Danci vratili, preuzeli kontrolu, a onda su se i ova dva gospodina (suci) umiješala i jednostavno nam nisu dali da se primaknemo bliže od tri razlike. S obzirom kakvi smo došli u Norvešku, kako smo igrali i koliko smo problema imali, mislim da trebamo biti zadovoljni. Ovo je velik uspjeh”, izjavio je najbolji svjetski rukometaš Ivan Balić.

www.net.hr

Sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj

Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, upućujući pismene pozive članovima Predsjedništva – Angeli Šokac-Marković (Bačka), Jelici Pašić-Drajko (Pešta), Zoltanu Sigečanu (Podravina), Mariji Pilšić (Gradišće), Miši Heppu (Baranja), Ladislavu Penzešu (Zala) – te uzvanicima: predsjedniku Zemaljskog odbora Martinu Ispanoviću i predsjedniku Nadzornog odbora SHM-a Miji Štandovaru, za 25. siječnja u budimpeštansko sjedište sazvaio je prvu ovogodišnju sjednicu Predsjedništva SHM-a.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika i ustanovljavanja odgovarajućega kvoruma te usvajanja prijedloga za dnevni red (1. Izvješće o radu 2007. godine; 2. Financijsko izvješće za 2007. godinu; 3. Nacrt radnoga plana za 2008. godinu; 4. Sazivanje Zemaljskog odbora; 5. Razno) otpočela je rasprava o dostavljenoj pismenoj građi, izvješću o Savezovu radu. Dodajmo ovdje da su svoja izvješća – na zamolbu predsjednika – dostavili i predsjednici regionalnih ograna odnosno donijeli ih sa sobom na sjednicu. Predsjedavatelj je skrenuo pozornost onim regijama koje još to nisu učinile da navrijeme pošalju svoje obračune o Savezovim potporama kako bi se oni u sklopu izvješća o radu i financijama, također navrijeme, mogli poslati nadležnom organu, odnosno Odboru za ljudska, manjinska, civilna i vjerska prava mađarskog Parlamenta, što bi značilo da se u tekućoj godini, radi dobivanja materijalne potpore, može ići na natječaj.

Nakon rasprave o izvješću u svezi s radom za 2007. godinu, u kojem su izneseni personalni uvjeti djelovanja sedmočlanoga Predsjedništva (koje je tijekom godine dva puta zasjedalo), 26-članoga Zemaljskog odbora (koji je također u dva navrata bio sazivan) te Nadzornog odbora su čiji članovi, prema potrebama, obavljali svoj zadatak, odnosno više puta zasjedali. Izvješće je jednoglasno prihvaćeno.

U svezi s raspravom o financijskom stanju, prethodno treba navesti da su uvjeti za 2007. godinu – glede državne potpore – bili nedovoljni, odnosno mnogo manji od prethodne godine, dakle 2,5 milijuna forinti. Uz to je

Hrvatska državna samouprava – jednokratno i nepovratno – podržala djelovanje Saveza s milijun forinti, a potporu od 100 tisuća forinti pružilo je i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, a godišnji ostatak iz 2006. iznosio je 1,384.000 forinti. Sve to ukupno iznosilo je 4,984.000 forinti. Rashodi na telefone, poštanske izdatke, bankovne utroške, gorivo i održavanje automobila te putne troškove i razne priredbe iznosili su 4,037.593 forinti, a što znači da je za 2008. godinu još ostalo 946.407 forinti. Valja reći i to da je Savez gospodario štedljivo, tijekom godine nitko nije primao plaću ili honorare. Financijsko je izvješće također jednoglasno prihvaćeno.

U nacrtu Savezova radnoga plana za 2008. godinu među zadaćama stoji da se izvješća o lanjskom djelovanju, financijama i natječaj za djelovanje u 2008. godini treba poslati nadležnom organu najkasnije do 30. siječnja, a konačna priprema plana rada za 2008. god. i njegovo slanje nadležnima treba se obaviti do 15. veljače tekuće godine. Pošto je u okviru općenitoga plana rada o predstojećim zadaćama, kao što su: konačno sastavljanje i određivanje regionalnih programa; predviđanje zemaljskih priredaba; zemaljskog susreta civilnih udruga u Szentgotthárdu; rješavanje pravnog registriranja onih Savezovih regijskih ograna koji to još nisu učinili (Bačka i Baranja); preinaka Savezova Statuta; provedba ponovnih registriranja Savezova članstva; ugovor o uzajamnoj suradnji SHM-a i HDS-a; prijedlozi za uručivanje godišnjih odličja najistaknutijim djelatnicima; učvršćivanje administrativnih i financijskih zadataka; aktivno sudjelovanje na raznim zemaljskim i regionalnim konferencijama i savjetovanjima; učinkovitije promicanje Savezovih djelatnosti te zajedničko usaglašavanje planskoga djelovanja Croatice. Nacrt plana rada SHM-a za 2008. godinu jednoglasno je prihvaćen.

Kod teme „Razno“ iskrslo je niz korisnih pitanja koja će se podnijeti na konačno usvajanje Zemaljskom odboru SHM-a, koji se predviđa sazvati početkom ožujka, 2008. godine.

m. d.